

Fericiților Martiri, care bine v-ați nevoit și v-ați încununat,
rugați-vă Domnului să se îndure spre sufletele noastre.

GEORGE COSBUC

20 SEPTEMBRIE 1866 - 9 MAI 1918

CALEA DESĂVÂRȘIRII

Revistă de spiritualitate și de cultură creștină a Societății
„EPISCOP DR. IOAN SUCIU”

Anul XXIV Nr. 9 (314) septembrie 2020

Început de an școlar...

Calendarul are înscrisă luna septembrie ca timp al deschiderii unui nou an școlar. Zilele acestea au început școlile, am privit cu bucurie elevii cu ghiozdanele în spate și cu buchetul de flori în mână în drum spre școală - moment de emoție și speranțe frumoase. Nu știm cum se va desfășura acest an școlar, depinde de evoluția pandemiei.

Școala, elevii, studenții și profesorii ne sunt însă în minte, pentru că învățământul este sau ar trebui să fie o adevărată forță umană care formează Oamenii de mâine. Cu acest gând, acum, la noul început, aducem îndemnul nostru pentru studiu ordonat, cinstit și pentru o bună formare sufletească a tinerilor, încât seriozitatea în gândire, în cuvânt și ținută să fie nota distinctă a tuturor celor care sunt sau au fost formați în școala românească.

Involuția morală care caracterizează societatea de astăzi a atins și școala. Privim uluiți pe acei tineri, elevi sau studenți, care, influențați de diferite mode, nu învață, nu citesc - pentru că nu prea știu să citească și să scrie - și cred cu totul eronat că învățătura se poate face prin internet și telefoanele mobile.

De necontestat, internetul ne informează, dar la informațiile corecte pot ajunge doar aceia care au baza unei culturi generale și capacitate de discernământ. Un adevăr evident, adevăr al oricărei generații, l-a pus în lumină Titu Maiorescu: „Cultura este rezultatul unei lucrări încordate, a inteligenței libere; și datoria de a afla adevărul și de a combate eroarea se impune fără șovăire”.

În lumea contemporană, incorectitudinea în general și incorectitudinea istoriei și-au găsit tot mai mult loc. S-au uitat cuvintele înțelepte ale Papei Leon al XIII-lea: „Întâia lege a Istoriei este de-a nu îndrăzni să minți; a doua de-a nu-ți fi teamă să spui tot adevărul”.

Incorectitudinea poate fi stăvilită numai de oameni culți, de caracter și cu suflet curat, pentru că „cu o cultură falsă nu poate trăi un popor”, ne amintește tot Titu Maiorescu.

Cu inteligență, bun simț și cunoștințe adânci, Maiorescu a despărțit și aici apele de uscat „risipind întinericul și restaurând tabla valorilor”. Maiorescu a văzut pericolul mediocrităților și a afirmat cu amărăciune: „Dunărea nu este destul de largă ca să-i despartă de Bizanț”.

Este deosebită răspunderea Școlii, deopotrivă a ucenicilor și a dascălilor. Începuturile au fost mari, cu sute de ani în urmă, la Blaj, în lumina Catedralei, se învăța carte cu Har de la Dumnezeu.

Dorim elevilor, studenților și profesorilor un an școlar bogat în roade, un an binecuvântat de Dumnezeu.

CALEA DESĂVÂRȘIRII

Despre rugăciune

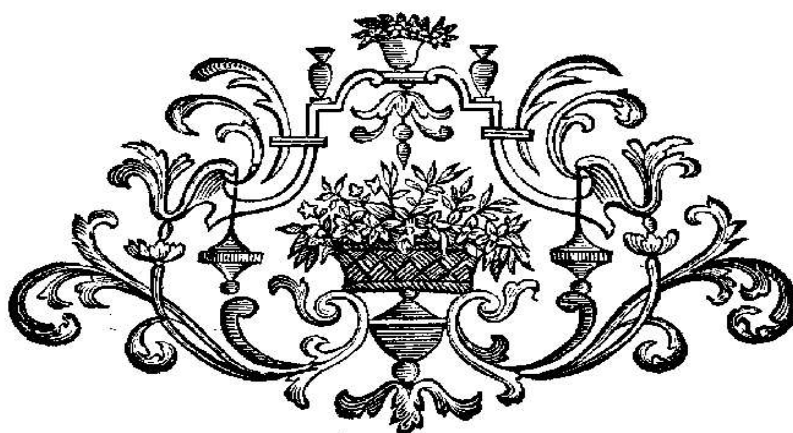
Este multă experiență despre nevoia rugăciunii. Omului îi sunt necesare atâtea lucruri pentru suflet și trup, încât trebuie să se îndrepte cât mai des către Dumnezeu pentru a-i cere ajutor. Papa Celestin se întreba: „Oare este un timp în care nu avem nevoie de ajutorul lui Dumnezeu?” De aceea, în tot felul de împrejurări să ne îndreptăm către El, căci ar fi o mândrie foarte mare ca omul să creadă că poate face ceva prin el însuși.

Părintele spiritual

din Alfonso Rodriguez, SJ

“Calea Desăvârșirii Creștine”, vol. I,

Oradea 1933

SUMAR

Editorial.....	2	Fericitul Vladimir Ghica - spre	
Pentru conștiință.....	4	mântuire.....	13
”Drum printre tablouri”.....	5	Poetul George Coșbuc	
Pagini bilingve.....	10	20 septembrie 1866-9 mai 1918...	16

Pentru conștiință

Poate am moleșit prea mult în vacanță, ne-am „oxidat” sufletul, l-am făcut să pălească și să se încovoiaie în nelucrare și dezamăgire..., poate l-am înăbușit în păcat. Timp pierdut. Energii risipite, ideal uitat! Poate am fost un dezertor din lagărul spiritului marian: eu, cel *consacrat* prin onoarea și cuvântul meu, lui Cristos și Fecioarei, poate mi-am călcat cinstea și mi-am necinstit angajamentele.

Poate vacanța să fi fost pentru mine un rânjet satanic, aruncat peste programul sufletesc și am cedat acestei tactici a iadului.

E urgentă o „reîncepere”; e necesară „oblirea” mea.

Aici sunt lunile cu ritmul lor, lunile de școală și de carte.

Reîncepe rugăciunea vie, personală, către un Isus viu, personal. Reîncepe lectura meditată; reîncep cuminecările, reîncepe asistența de onoare la Sfânta Liturghie.

Reîncepe o viață mai energică, mai orânduită, mai generoasă, mai lăuntrică, mai pe față. Se poate că-ți lipsește o lovitură de început, o bună mărturisire.

Ridică-te! Credincios nu este acela care nu cade, ci acela care nu-și zidește o hurubă în locul în care a căzut, acela care nu face pact cu prăbușirea lui morală.

A cădea e omenesc. A te ridica e creștinesc.

Fii creștin!

Execută acest efort moral de ridicare, de îndreptare.

Georges Claude, profesor de la Sorbona, își începu cursul, mai acum doi ani, cu vorbele: „Am adus la biruință un mare fapt științific. Am ajuns să pun la dispoziția omului un nou și formidabil mijloc de putere și viteză. *Și totuși, admir de-o sută de ori mai mult la aproapele meu, cel mai mic act moral*”.

Acest *as* al științei vorbește pentru voi, și vorbește cum vă vorbesc și eu în ședințele mariane. Strângeți mereu volanul, atenție la viteza vieții, îndreptați fără istov, ridicați fără preget, *ridică* mereu, *începe* mereu.

Lucrurile mici sunt cele care fac o viață mare; îndreptările neluate în seamă de alții te refac pe tine.

Acțiunile de normalizare, de revenire la matca vieții curate, la ordine, acțiunile acestea te mântuiesc pe tine, acțiunile acestea mici care prețuiesc mai mult decât orice descoperire științifică, deoarece sunt descoperirea *virtuții spirituale* în tine.

Nu deznădăjdui, începe mereu!

Episcop Ioan SUCIU

„Drum prin tablouri”

Am primit cartea în dar, o carte impresionantă a unui autor necunoscut în acel moment-o singură explicație: un mare pictor din Exil, ardelean, de aceeași credință ca noi. Priveam coperta, mă provoca, citeam titlul, reprimeam, reciteam, gândeam, căutam taina. Nu intuiam legătura dintre imaginea picturii: o crucificare pe Statuia Libertății - imaginea pânzei intitulată Yalta -, și textul ce se aștepta citit.

Și am început cititul, în ordinea știută, lăsând deoparte întrebările, călăuzită de cuvintele introductive: „Victor Cupșa, mărturisitorul”, al Dl. Prof. de la „Universitatea Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, Basarab Nicolescu, și „Cuvântul autorului”.

Dacă Victor Cupșa este denumit „mărturisitorul”, cum spune Profesorul Basarab Nicolescu, înseamnă că lucrarea conține dezvăluirea unor gânduri și sentimente intime ale lui, ale autorului.

Cartea pe care o prezentăm este deci opera unui scriitor, în același timp și pictor, și nu unul oarecare, ci „un mare pictor din exil”, aflăm din primul rând al prefetei.

Câteva date esențiale din viața pictorului s-au simțit necesare: a urmat „Facultatea de Medicină Veterinară” din Arad (1950-1955),

M Colectia
MOUSAJON

Victor CUPȘA Drum prin tablouri

JUNIMEA
LA 50 DE ANI

în paralel, cursurile „Școlii de Desen și Pictură de la Oradea”. În 1965 are prima expoziție personală la București, este premiat și are dreptul să participe la „A IV-a Bienală a Tinerilor Pictori” de la Paris; decide să rămână în Franța și în 1977 obține cetățenia franceză.

Între 1967 și 1968 creează conceptul de „metaobiect”. Expozițiile personale se succed an de an însoțite de studii majore despre

(continuare în pag. 6)

opera sa.

În „Drum prin tablouri” Victor Cupșa „mărturisește pentru a încerca să-și înțeleagă destinul”. Mărturisirile nu sunt cuprinse într-o ordine cronologică, textele vorbesc despre rostul artei în societatea contemporană, despre regimul comunist din România și crimele făcute, despre anii care au urmat Revoluției din 1989, despre oameni, munți și cai, cu care găsește comunicarea perfectă, dezamăgit fiind de oameni. Despre trăirile personale vorbește cu o tristețe profundă, „simțindu-se străin în țara în care s-a născut și în țara care l-a adoptat”. Ca îndreptar de conduită i-a avut pe părinți și un martir și un sfânt: Iuliu Maniu și Iuliu Hossu”.

În comunismul românesc, pentru a rămâne în sfera umană, a descoperit lumea artelor, a poeziei, a muzicii, „la contactul lor, totul devenea suportabil”; universul marilor valori era vital, cu atât mai mult cu cât relațiile dintre oameni se pierdeau.

În „Cuvântul autorului” Victor Cupșa precizează specificitatea cărții sale: volumul este alcătuit din texte cu observații determinate de fapte curente sau sinteze ale unei perioade trăite și gânduri asupra profesiei. Tot ce a simțit și scris vine din răstimpurile apăsătoare ale vieții, în

care „te regăsești părăsit în pauzele devastatoare induse de perioadele pustii, perioadele de îndoială, de repunere pe tapet a întregului mediu înconjurător”, cu crizele intelectuale, artistice, sociale sau politice ale grupului uman din care face parte.

Cartea a apărut în 2012 la editura Lettropolis sub forma unei cărți numerice purtând titlul „Cahiers d’atelier”. În 2014 a apărut versiunea pe hârtie, „Chemin a travers tableaux” („Drum prin tablouri”). Volumul de față conține „completări și adăugiri.

La intrarea în conținutul volumului, cititorul este întâmpinat de maxima „A distinge soarele de lună nu e probă de clarviziune, a auzi sunetul tunului nu dovedește auz fin”, aleasă ca motto al cărții pentru a-i releva ideea centrală. Maxima aparține lui Sun Tzu, strateg militar, scriitor și filozof în China antică (544 î.Cr. - 496 î.Cr.), căutat în secolul al XX-lea pentru opera sa capitală „Arta războiului”, care depășește titlul atingând o problemă umană individuală și socială largă, pe care o privește în complexitatea ei și o analizează.

Această privire înspre sine și înspre afară, urmată de profunde analize, constituie specificul cărții. Spre această privire este chemat cititorul ca să treacă și el pragul de pe

(continuare în pag. 7)

care poate „distinge doar soarele de lună” și, alături de pictorul-scriitor, să știe ce a însemnat în trecutul trăit jertfa, curajul, onoarea, idealurile înalte, iubirea, ura, cruzimea nedreptatea și absența libertății. Iar în anii care au urmat eliberării, să fie conștient de neputința omului de a crede în rațiune și adevăr.

Cuprinsul cărții are în vedere Europa secolului al XX-lea, secol dominat de ideile a două regimuri totalitare; nazismul și comunismul. Cei vânduți la Yalta -cazul României - au învățat ura, ura de clasă, care a generat suferință și moarte. Pentru că atunci când Dumnezeu este negat, „totul va fi permis omului, sau mai exact omul își va permite orice. Aici suntem. Am ajuns! Totul, adică masacre, genocide organizate pe un criteriu oarecare, de rasă, de clasă, de religie, de etnie, de interes...” (Victor Cupșa, „Drum prin tablouri”, Ed. Junimea, Iași, 2019, p.63).

În acest timp, neexistând condițiile de care au beneficiat înaintașii, spune autorul, era foarte greu unui tânăr să-și formeze personalitatea.

Numeroase pagini din volum tratează tema picturii, pictura fiind vocația vieții sale, vocație ce impune muncă și dăruire totală: „Nu cred că există o altă activitate umană care să poată ajuta mai mult înțelegerea

mitului lui Sisif decât o face practica picturii”, o afirmă fără echivoc.

Dar lumea s-a schimbat și odată cu ea și concepția despre pictură, s-a tins spre libertatea absolută a pictorului, la ruperea de rădăcini, la o înnoire continuă până când pictorul „a pierdut pensulele și șevaletul” și pânza a devenit o marfă. Sacrul a fost eliminat din artele plastice, de altfel, din toate activitățile moderne, ca să lase loc egocentrismului. Victor Cupșa a cunoscut o perioadă amară, când ideea renunțării la pictură era puternică, dar l-au salvat „rădăcinile”, adică „felul clasic de a înțelege arta, o viziune coerentă de care eram legat prin învățământul primit, prin cultură, prin gust și tradiție (Op.cit., p.262).

Și totuși, nu e vorba de o reîntoarcere, ci de o reînnoire prin materialele folosite și a felului de a concepe utilizarea lor. O pictură cu sens, pentru că „nu am putut niciodată accepta ideea lipsei sensului, sau necesitatea de a-l elimina”.

După perioada „meta-obiectelor”, ținând seama de limbaj, pictura sa se situează aproape de ariergardă. Sunt pânze în care pasta nu este o materie inertă, ci creează „o suprafață vibrantă, investită cu o încărcătură emoționantă reală”, cu putere de a transmite un mesaj uman.

Lui Victor Cupșa și oricărui

(continuare în pag. 8)

(urmare din pag. 7)

pictor cu har, pictorului de azi, le-au rămas ca resurse sigure auto-controlul, absoluta onestitate față de sine și față de ceilalți”, față de Pământ și Cer, ceea ce Pictorul Victor Cupșa o spune pentru sine prin cuvintele: „Nu pot concepe pictura altfel decât ca pe un act de credință”.

Privind timpul în care i-a fost dat să trăiască, Victor Cupșa mărturisește cu amărăciune: „Mi-a fost dat să trăiesc într-un secol care, pentru prima dată în istorie, a instituționalizat ura (...) Este pentru prima dată când ura a fost ridicată la rang de doctrină, planificată și pusă în practică la rece și la nivel statal”. O ură de profesioniști care a făcut să se nască în sufletul omului frica, o frică ce s-a generalizat și s-a desfășurat de-a lungul mai multor decenii..

În secolul în care știința a cunoscut o dezvoltare fără precedent, încât a schimbat fața lumii, sub aspect etic involuția a atins nivele nebănuite; s-au nimicit valori care fac ca o societate să fie societate. Noua lume amintește barbaria, pentru că a distrus mai ales oamenii, „pe unii prin asasinare, pe alții prin mutilare intelectuală și morală. Nu o vom afirma niciodată destul”, spune apăsător de deznădejde Victor Cupșa. Și își amintește cum, la Paris, intelectualii dezorientați, când auzeau de crimele din Estul Europei, păstrau „o tăcere grea de sensuri pe

care o ascult și o aud de ani de zile”.

În România s-a distrus o civilizație prin desființarea instituțiilor care au stat la baza ei: învățământul prin Reforma învățământului din 1948, care „a declarat latina și greaca veche limbi inutile, învățarea lor pierdere de timp, sechele ale educației reacționare”. Limba și cultura țării au fost rupte de baza lor și efectele nu aveau cum să întârzie, iar viitorul pictor și-a dat seama pentru prima dată „că s-a petrecut ceva extraordinar de grav pentru structura intimă, cu integritatea sufletească a poporului român, ceva atât de grav încât, pentru moment nu-i putem percepe dimensiunile; efectele vor fi pe măsură (Op. cit., p.160)

În același an, 1948, a fost scoasă în afara legii Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică.

În adevăr, efectele nu au întârziat, a apărut Omul nou. Îl avem și acum: viclean, vulgar, fără cuvânt, fără idealuri înalte, mincinos, rău, incapabil de a gândi și de a-și vedea măsura proprie, orgolios, fără memorie, creator de istorie falsificată.

„Mi-a fost adesea greu să respir aerul secolului”, ne destăinuie Victor Cupșa. Atunci, cultura, arta și muzica: J. S. Bach, Schubert, Brahms, Beethoven îi aminteau

(continuare în pag. 9)

(urmare din pag. 8)

că lumea aceea visată de suflet există totuși - „a fost „marea cârjă” care m-a ajutat să-mi <traversez veacul>”. O alta a fost Hortal, calul său pursânge arab, lui îi povestea cele mai tănuite gânduri. La moartea lui Hortal, scriitorul Victor Cupșa dă literaturii noastre unele dintre cele mai frumoase pagini antologice.

Tăria și rezistența în viață a pictotului Victor Cupșa a fost și este Biserica sa, Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică.

Din 1948, de la suprimarea Bisericii sale, gândul nedreptății făcute Bisericii Greco-Catolice nu a încetat, „gând care îl porți cu tine oriunde te-ai duce”, nici tristețea de a vedea izolarea de Europa și Roma credinței. „Acțiunea începută în decembrie 1948 este unul din actele comunismului care m-au marcat pe termen lung”, mărturisește cu amărăciune. Cunosând adevărata istorie, subliniază importanța acestei Biserici în viața spirituală și culturală a țării: Rolul Bisericii Greco-Catolice la Unirea din 1918 a fost covârșitor, toată lumea de bună credință o știe”.

Și totuși, „La întoarcerea din exil în 1990, am găsit o situație tragică. Nu-mi recunoșteam Ardealul: amnezie simulată, agresiuni repetate cu violențe fizice grave, rea-credință și tot felul de alte manifestări pornite dintr-o ură încurajată de oameni în

sutană care nu ar fi trebuit să o facă. Rolul lor ar fi trebuit să fie la antipod” (Op. cit. p.328).

Autorul amintește pe toți Episcopii Martiri, „...exemple de cinste, de tărie spirituală și forță de caracter cum puține cunosc, ar fi timpul cred, ca devenind conștienți, să ne apreciem valorile la prețul just. Să ne impregnăm și să învățăm” (Op. cit., p.336).

La Blaj, la 2 iunie 2019, Papa Francisc a beatificat pe cei șapte Episcopi: Valeriu Traian Frențiu, Vasile Aftenie, Ioan Suciu, Tit Liviu Chinezu, Ioan Bălan, Alexandru Rusu și Iuliu Hossu, ale căror fapte și amintire „ne obligă să-i merităm”. Bucuria Sărbătorii ne rămâne în suflete, dar și datoria.

Victor Cupșa nu uită nici pe preoții umili ai satelor care, atunci când nu au murit prin închisori, au murit „în liniștea asurzitoare indifferențe”.

Rândurile înșiruite nu pot să-ascunde durerea din suflet.

Cartea Cardinalului Iuliu Hossu, „Credința noastră este viața noastră” a devenit pentru mine un îndreptar și carte de căpătâi”, ne mărturisește autorul. Întâlnirea dintre Papa Ioan Paul al II-lea și Cardinalul Alexandru Todea, „Întâlnirea unui Papă (sfânt) și a unui Cardinal (martir) este una din imaginile cele mai puternice, cele mai emoționante din cele care mi-au fost date să trăiesc” (Op. cit. p. 192).

(continuare în pag. 12)

“C’est ce que derange qui fait vivre”

Cardinal Alexandru Todea

„Chânes et terreur”

„Meditation en vers”

Quand, apres la mort de Mgr Anton Durcovici, le gardien me permit d’échanger ma vitre opaque contre celle de la chambre du martyr, qui etait transparente „ce fut pour moi une grande joie. Desormais, je pouvais contempler le ciel, les nuages, les oiseaux, les rayons du soleil, toutes ces richesses que seul un reclus pouvait apprecier a leur juste valeur. Ce n’est qu’en de telles conditions que l’on se rend compte de la prodigalite avec laquelle le Bon Dieu a comble l’homme dans la nature qui l’entoure.

Desormais je pouvais observer l’envol des grues qui s’en allaient, l’angle lointain qu’elles dessinaient dans les brumes d’automne. Le depart des oiseaux migrateurs m’inspira de nombreux vers d’adieu melancoliques. Apres le dernier battement d’ailes, je mesurais l’isolement dans lequel je me trouvais:

Mon ame, pelerin perdu
dans le ciel des sentiers de reverie
est retournee en larmes, silenceuse
comme on revient de funerailles.

Mais souvent ces reves etaient interrompus. Dans la couloir ressonaient des pas lourds, on ouvrait quelque part une porte, il my avait un bruit chânes et de cles. L’ame et tout l’etre se retrouvaient dans ce „cimetiere des hommes vivants!”

(a suivre)

PAGINI BILINGVE

Asociația „Prietenii Bisericii Greco-Catolice Române”, Blaj

„Ceea ce ne deranjează ne face să trăim”

Cardinal Alexandru Todea

„Lanțuri și teroare”

”Meditații rimate”

Când după moartea Episcopului Anton Durcovici gardianul mi-a permis să schimb o fereastră mată cu cea de la camera Marirului, care era transparentă, a fost o mare bucurie pentru mine. De acum puteam contempla cerul, norii, păsările, razele soarelui; câtă bogăție, pe care numai cel închis o poate aprecia în mod deosebit. Numai în aceste împrejurări omul își dă seama câtă risipă de daruri ale naturii a revărsat Bunul Dumnezeu în jurul omului.

De acum puteam observa zborul de plecare al cocorilor, unghiul îndepărtat care se pierdea în ceața aburelui de toamnă. Plecarea păsărilor migratoare mi-au inspirat multe versuri de melancolie și de adio. După ultimul fâlfâit de aripi simțeam izolarea în care mă aflam:

Sufletul meu, pelerin pierdut
pe cer în cărări de visare
s-a întors înlăcrimat, tăcut,
s-a întors ca după o înmormântare.

Dar de multe ori visările erau întrerupte. Pe coridor răsună pași grei, se deschide undeva o ușă, e zgomot de lanțuri și chei. Sufletul și toată ființa se regăsesc în acest „cimitir al oamenilor vii!”

(va urma)

Papa Francisc, la Blaj, la 2 iunie 2019, i-a beatificat pe cei șapte Episcopi greco-catolici Martiri: Valeriu Traian Frențiu, Vasile Aftenie, Ioan Suci, Tit Liviu Chinezu, Ioan Bălan, Alexandru Rusu și Iuliu Hossu. Sărbătoarea bucuriei ne-a rămas pentru totdeauna în suflete, o afirmă pictorul-scriitor, dar și conștiința că „faptele și memoria lor ne vor obliga să-i merităm”.

Privind situația de astăzi a Bisericii Greco-Catolice, repararea nedreptăților se impune, pentru că rănilor ascunse nu se vindecă, iar arhieriei care au greșit față de Biserica Greco-Catolică „trebuie să regrete și să repare”.

„Cantitatea nemăsurată de rău, de răutate și de ură de care am avut parte”, și mai există încă, trebuie să înceteze. Astăzi rolul intelectualilor este de mare răspundere, ei sunt chemați să explice „că nu se poate clădi nimic pe minciună, pe necinste și pe ură”, iar Biserica, înaintea oricărei alte instituții, ar trebui să fie exemplu de cinste, de bunăcuviință” și să nu uite că propovăduiește iubirea aproapelui.

Pe Martirii „împrăștiați în peisajul transilvan” nu avem voie să-i lăsăm să se piardă, ne spune autorul, nici pe cei ale căror rămășițe zac prin gropile comune din „Cimitirul Săracilor” din

Sighet. Numai astfel vom reînvia solidaritatea dintre noi, care poate fi puternică, indiferent de religia pe care o avem.

După citirea cărții, Ana Blandiana spunea că este o carte grea „pentru că presupune concentrare”. E adevărat. Mai adăugăm: și o trimitere permanentă la trăirile cititorului contemporan cu istoria până în anul 1989 și în anii care au urmat. „Este un fel de compendiu (...), o carte exhaustivă, un rezumat al unei lumi înaintând spre sfârșitul lumii”, spune tot poeta. Mai puțin adevărat însă. Valorile umaniste ale acelei lumi sunt nepieritoare, se pot regăsi și relua ca bază a unui viitor. Victor Cupșa are în cartea sa o pagină în care vorbește despre frumusețea și înălțimea sufletească a unor eroi din Iliada, cu nouă secole înainte de Cristos!!!

Deasupra paginilor pline de umbră și absență umană, găsim nu speranța, ci încrederea în posibilitatea îndreptării, desigur, depinde de alegerea noastră. Aici este dificultatea.

Încheiem prezentarea volumului „Drum prin tablouri” a pictorului Victor Cupșa, dar nu ne despărțim de carte, dorim să revenim și sperăm să o putem face.

Otilia BĂLAȘ

Fericitul Vladimir Ghika

- spre mântuire -

El, Fericitul Vladimir Ghika, a știut și încă știe să intre cu delicatețea, harul și prin mărturia vie a întregii sale vieți în sufletele noastre. Trebuie doar să citim, să medităm ... să ne bucurăm de ceea ce ne-a transmis: *trăirea sa în Dumnezeu, cu Dumnezeu, pentru Dumnezeu, iubindu-L pe Dumnezeu cu toată puterea lui Dumnezeu.*

Este luna septembrie, a început un nou an bisericesc, iar primele două sărbători, *Nașterea Preacuratei Fecioare Maria și Înălțarea Sfintei Cruci* sunt profund semnificative pentru viața fiecărui creștin. Dacă ne gândim la sfântul nostru, Vladimir Ghika, nu putem să nu recunoaștem că și-a petrecut viața sub privirea Mamei Cerești, alături de ea, putând o cruce numită IUBIRE dăruită până la martiriu.

Să încercăm să-l cunoaștem prin **darul preoției** sale. Apostolatul său, ne spune J. Daujat, în „Apostolul secolului XX” era unul firesc, **al harului și dăruirii, a oficerii** cu totală iubire a **Sfintei Liturghii***: „Nu a folosit nicio altă tehnică și nicio altă metodă decât aceea de a fi un sfânt și de a se bizui nelimitat pe harul lui Dumnezeu și pe eficacitatea infinită a liturghiei, care reînnoiește Jertfa Crucii.”

„Nu putea să înțeleagă cum ar putea un creștin să-și reducă preocupările apostolice la un cerc limitat și să nu aibă la inimă răspândirea

Bisericii în toate mediile și în toate locurile, până la marginea pământului. Nu era un zel autoritar, neliniștit, indiscret, amar, ca și al acelora care se caută pe ei înșiși în apostolat, introducând în el propriul orgoliu, ci un zel răbdător, încrezător, senin, discret, blând, smerit, un zel care așteaptă totul de la harul lui Dumnezeu și nimic de la sine însuși - într-un cuvânt - un zel de iubire (și nicidecum unul de dominare). Era de o fermitate și intransigență de neclintit odată ce erau în joc exigențele carității sau ale afirmării adevărului; atunci nu ar fi făcut nici cea mai mică concesie din calcul, pentru a fi pe placul cuiva sau pentru a-și asigura o reușită pur omenească; și totuși nu se enerva niciodată, nu-și pierdea cumpătul niciodată, își păstra întotdeauna netulburate în discuții răbdarea și blândețea, atitudinea calmă, smerită și iubitoare. Dar această răbdare care se pliază și se supune ceasului lui Dumnezeu era nedespărțită de o sfântă nerăbdare pentru împărăția lui Dumnezeu, care îi smulgea strigăte de rugăciune și îi inspira orice devotament și orice îndrăzneală pentru a grăbi venirea împărăției lui Dumnezeu în toate sufletele și în lumea întreagă. Era pe deplin ceea ce Sfânta Scriptură numește „*un om al dorinței*” și numai Dumnezeu știe care a fost, în străfundul

(continuare în pag. 14)

inimii lui intensitatea acestor implorări. În schimb, devotamentul și îndrăzneala lui puteau fi văzute de toți.”

După ce și-a petrecut ani lungi de apostolat rodnic în calitate de laic catolic, a fost hirotonit preot la 7 octombrie 1923, fiind încardinat în arhidieceza de Paris. Raissa Maritain, în Jurnalul său descrie momentul:

„Duminică, 7 octombrie-Sărbătoarea sfântului Rozariu. Mare bucurie. Hirotonirea prințului Vladimir Ghica, la Lazariști, la Paris, în fața relicvelor sfântului Vincențiu de Paul. Cel mai frumos din toate a fost prințul Ghika însuși, absorbit în Dumnezeu, extenuat, mai degrabă victimă decât sacrificator: așa l-am văzut după hirotonire, în picioare, îmbrăcat cu alba, când își dădea mâinile spre a-i fi sărutate într-un gest demn de Angelico, atâta smerenie și abandonare exprima”.

Aflăm din aceeași sursă* cum Providența i-a găsit cel mai potrivit loc pentru a sluji conform darurilor sale:

„Deoarece cunoștea numeroase limbi și culturi și era informat asupra chestiunilor religioase din numeroase țări, unde avea și multe legături printre personalitățile religioase și politice, noul preot a fost numit la Biserica Străinilor, al cărei rector avea să devină în 1931. „Ori de câte ori nu se află în călătorie, va fi acolo, de mai multe ori pe săptămână, la dispoziția tuturor celor care vin la el; prin biroul lui se perindă cazurile cele mai diverse, cele mai mari mizerii materiale și

spirituale, iar în confesionalul său se petrec mereu miracole de transformare a sufletelor. Pentru a-i ușura o slujire adesea itinerantă, în mediile cele mai variate și cazurile cele mai complexe și mai dificile, Pius al XI-lea i-a acordat un număr de permisiuni excepționale: aceea de a spovedi oriunde, în toate diecezele din lume, chiar și femei, fără grilaj, de a acorda dezlegarea în unele cazuri rezervate, de a celebra liturgia oriunde și în toate riturile.” (J. Daujat, *Apostolul* sec. XX)

Zelul său apostolic îl îndeamnă să nu stea în biserică să-și aștepte credincioșii, ci să iasă în căutarea lor. Jean Daujat a schițat o imagine de ansamblu, o mărturie de primă mână a primilor ani de slujire preotească a Fer. Vladimir (1923-1939): „Putem spune că mulți din cei care l-au cunoscut au fost martori, de-a lungul întregii lui vieți ai unor adevărate miracole, obținute încă de pe când trăia, prin mijlocirea lui. Mai întâi și înainte de toate, miracole supranaturale, miracole spirituale, de convertire și de transformare totală a sufletelor. Dacă m-aș limita la mărturia mea personală, aș putea spune că am cunoscut un mare număr de persoane, care într-un mod absolut surprinzător, derutând orice previziune naturală, la simplul contact cu Mons. Ghika, uneori după numai câteva momente petrecute în prezența lui, numai câteva cuvinte schimbate cu el, au fost complet transformate: fie sataniști, ocultiști, persoane atinse

de multă vreme de vicii contra naturii, hulitori, preoți răspopiți, cazurile care puteau părea cele mai îndepărtate, și pentru care fusese artizanul unei convertiri totale, fie suflete lăncede, indiferente, transformate total, aduse de la o zi la alta la o viață interioară ferventă, la un creștinism trăit integral, și aceasta fără nicio pregătire, la modul cel mai surprinzător, cel mai rapid.”

„Pentru sfințirea clerului și întoarcerea preoților căzuți, care-i stăteau mult la inimă, Părintele Ghika s-a aflat , împreună cu Yvonne Estienne, la originea fraternității spirituale de rugăciune și de suferință pentru sfințirea clerului, *Virgo fidelis*, care a cunoscut o mare răspândire și o remarcabilă revenire în zilele noastre, inclusiv în România. Fondatoarea atribuie martiriului Mons. Ghika aprobarea acesteia de către Biserică: „Oare nu a fost ea recunoscută și nu și-a primit statutele în timpul ultimelor trei luni, în care **apostolul preoției** agoniza în fortul de la Jilava? Și n-avem oare dreptul să socotim că forma de martiriu care i-a fost cerută atunci ne-a dobândit favorurile pe care prezența lui omenească nu ni le mai putea dobândi?

Trebuie adăugat că, pentru toate aceste activități apostolice, se dăruia trup și suflet: „convertirile și transformările sufletești pe care le obținea erau obținute mult mai mult prin rugăciunea decât prin acțiunea sa. Și le plătea cu siguranță foarte scump prin suferințele sale interioare pentru

că, după unele convertiri de mari păcătoși putea fi văzut literalmente epuizat și răvășit.” (J. Daujat în *Apostolul* sec. XX)

Încercăm să ne încheiem această primă incursiune în activitatea Fericitului Vladimir Ghika ca preot, prin a-l cita chiar pe el din volumul *Gânduri pentru fiecare zi***, gânduri care, fiecare în parte, îi cuprinde trăirea:

„Harul este cea mai mare comoară făcută unei creaturi.”

„Spre deosebire de speranțele pământești, speranța în Dumnezeu este deja în posesia obiectului său.”

„Așteptarea lui Dumnezeu e singura care nu dezamăgește.”

„Prezentul e numele căii care duce spre cer.”

„Este oare altceva prezentul decât privirea lui Dumnezeu?”

Să încercăm să ne recunoaștem și noi harul primit, să trăim speranța de a-l aștepta pe Dumnezeu trăind, din preaplinul primit, fiecare zi, cu dăruire, cu nespus de multă iubire. Avem aproape de noi un minunat **apostol**, un adevărat **părinte**.

Maria-Mirela FILIMON

*Citate din cartea Vladimir Ghika, Profesor de Speranță. Autori: Francisca Băltăceanu/ Andrei Brezianu/Monica Broșteanu/ Emanuel Cosmovici/Luc Verly, Ed. Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București, 2013

**Vladimir Ghika, *Gânduri pentru fiecare zi*, Ed. Arhiepiscopiei Romano-Catolice, București, 2002

Poetul George Coșbuc

20 septembrie 1866 - 9 mai 1918

George Coșbuc s-a stins din viață doborât de durerea pierderii unicului său fiu, într-un accident de automobil, durere din care nu și-a mai revenit.

S-a stins fără să fi ajuns să vadă visul Marii Uniri împlinit, s-a stins cu un dor în suflet, dor de satul lui din Ardeal, dor covârșitor, nepotolit... *„Privirea lui blândă era acoperită... de un văl de tristețe, iar firea lui comunicativă făcea loc unei rezerve, ce părea că prevestește tăcerea din urmă”*, amintea, în cuvântul său, la înmormântare, reprezentantul Academiei Române.

Primele cuvinte despre poetul George Coșbuc, la moartea sa, le-a scris Liviu Rebreanu, născădean și el, în Lumina din București: „Coșbuc e primul poet care-l dă Ardealul. Ardelean a rămas toată viața. Până și graiul viu păstrase o notă ardelenască particulară, care-i ședea bine. A răsărit deodată fără să-l știe nimeni, fără să facă ucenicia cafenelelor și bisericuțelor bucureștene. Și a biruit împotriva tuturor celor scufundați în inimații și neputinți. A adus lumină, sănătate și viață. Scrisul lui Coșbuc trăiește și va trăi cât va trăi neamul românesc”.

George Coșbuc a venit din Ardeal în Capitală cu credința sa, cu iubirea de viață și bucuria de a trăi. Și a dat viață unei poezii, care se distinge prin seninătate și echilibru ce amintesc înălțimile clasicismului antic, o poezie cu totul deosebită de cea modernă, cu orașe obosite și triste, de apăsătoare deznădejde a epigonilor lui Eminescu.

A adus în lirica românească o notă nouă, originală și tânără, a creat o poezie care reprezintă, „după Tiganiada lui Budai Deleanu, o nouă contribuție specifică, masivă a Transilvaniei, la poezia națională” - Era anul în care murise M. Eminescu și lirica lui Coșbuc era percepută ca o compensare.

La înmormântare, criticul și istoricul literar Gheorghe Bogdan Duică mărturisea: „Țara pierde un mare poet, în sufletul căruia s-au reflectat toate aspirațiile neamului nostru”.

George Coșbuc, poetul Ardealului și al Țării, fiu al Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, s-a născut la 20 septembrie 1866, într-un sat grăniceresc din apropierea Năsăudului, Hordou (G. Coșbuc, azi), de pe valea Sălăuței, în casa preotului greco-catolic Sebastian și a preotesei Maria Coșbuc, fiica preotului Avacum din Telciu - era al optulea copil din cei 12.

Documentele atestă că, după tată, este descendentul a zece generații de preoți greco-catolici, iar după mamă, avea în urmă cinci generații de preoți. Surprins, G. Călinescu, în „Istoria literaturii române de la origini până în prezent”, spune: „mai toți din familie, frați și cumnați, erau capete cu lumină și popi”. Așa se explică „dorința popescului tată” ca noul născut să devină preot și să-și urmeze destinul pornind de la Blaj așa cum făcuse el.

Deosebit de dotat, la cinci ani,
(continuare în pag. 17)

(urmare din pag. 16)

George Coșbuc știa să citească. Va începe Școala primară în Hordou și o va continua la Telciu; acasă, cu un profesor, va învăța limba germană și pianul. A urmat „Gimnaziul Superior Greco-Catolic Românesc din Năsăud - sunt anii în care Coșbuc citește foarte multă literatură română și universală, manifestă interes deosebit pentru clasicii greci și latini și pentru literatura germană. Sunt și anii când începe să creeze versuri. La 15 ani a debutat cu o poezie în foaia pedagogică Școala practică.

În clasa a VI-a (astăzi, a zecea), a fost admis în Societatea de lectură „Virtus Romana Rediviva”, din care făceau parte numai elevii ultimelor două clase de liceu. La scurt timp a devenit vicepreședintele Societății, apoi, președinte. În revista Societății, *Muza Someșană*, Coșbuc își va vedea publicate primele poezii. Va continua să publice în mai multe reviste transilvănene, printre care și în *Familia* lui Iosif Vulcan, și în *Tribuna* lui I. Slavici.

După obținerea bacalaureatului, Părintele Sebastian încearcă să-l înscrie la Seminarul Teologic Greco-Catolic din Gherla, dar, până la urmă, înțelege că alta este chemarea fiului său.

Va urma Facultatea de Litere și Filozofie a Universității Maghiare din Cluj (1884), unde l-a avut profesor pe renumitul Grigore Silași, admirator al folclorului, la îndemnul căruia a activat în Societatea literară *Iulia*.

Dificultățile materiale îl determină să întrerupă studiile și, la chemarea lui I. Slavici, va pleca la Sibiu

ca redactor al gazetei „Tribuna” (1887), care avea colaboratori de o deosebită valoare. În Amintirile sale, Slavici notează: „G. Coșbuc, înzestrat din belșug de către firea cea darnică, s-ar fi ridicat în toate împrejurările deasupra contemporanilor, n-ar fi ieșit ceea ce a fost, dacă nu și-ar fi croit lucrarea vieții în mijlocul acestor oameni cu cultură generală, care toți erau scriitori”.

În paginile revistei publică multe din poeziile sale, printre care și *Nunta Zamfirei*, poem care atrage atenția lui Titu Maiorescu și îl determină să-l cheme la București. Odată sosit, îl introduce la *Convorbirile literare*. Fără-ndoială, destinul lui Coșbuc a intrat într-un alt curs.

În 1897 se căsătorește cu Elena, sora editorului C. Sfetea, vor avea un singur copil, pe Alexandru, deosebit de inteligent și talentat.

În toți acești ani, toată viața, a purtat în suflet Ardealul. Era însă considerat dezertor din armata austro-ungară, cu interdicție de a intra în Transilvania. Abia după vreo 20 de ani, în urma unei amnistii, s-a putut reîntoarce „acasă”.

Octavian Goga povestește că a venit în Ardeal cu primul tren. S-a oprit la Sibiu, „părea foarte oboist, palid și mișcat de amintiri”. L-a rugat pe Goga să-l conducă la o serbare culturală „fără să suflăm un cuvânt. L-am dus. S-a retras într-un colț de balcon și s-a pitit să nu-l vadă nimeni. Privea cu un tremur de pleoape în toate părțile, la țăranii din Rășinari, la costumele de la Săliște, la ceata de preoți, brâne albastre, brâne

(continuare în pag. 18)

(urmare din pag. 17)

roșii. O mișcare s-a produs subit în sală. Cineva l-a recunoscut, lumea întreagă s-a ridicat în picioare să-l vadă, să-l aclame. Deodată un glas de popă târăgănat a început cântecul și într-o clipă femeii, bărbații, copiii s-au asociat și cânta toată lumea. Și cânta și el plângând „Pe umeri pletele-i curg râu...”.

Cu toate că nu a devenit preot, Coșbuc a fost un foarte bun cunoscător al teologiei, al Blajului, al Școlii Ardelene și al Istoriei Bisericii Unite. S-a format în Biserica Unită, în spiritul iluminist al Școlii Ardelene - gândirea Bisericii sale i-a modelat personalitatea și i-a călăuzit viața.

Părintele Sebastian i-a transmis iubirea pentru Blaj, iubire ce a dus la multe popasuri în citadela spiritualității și culturii române. Invitat de Pr. Al. Ciura, a luat parte, în 1911, la Semicentenarul ASTREI, sărbătorit la Blaj, unde a întâlnit personalități de seamă ale culturii și literaturii noastre: N. Iorga, I. L. Caragiale, I. Agârbiceanu, O. Goga, St. O. Iosif, Sextil Pușcariu, S. Mehedinți, A. Vlaicu și alții.

Blajului i-a închinat o odă, „pendulând între gravitate și glumă” (I. Buzași): „Blăjenii-s popul interesant:/ Bietului clopot îi zic campană,/ Domicatione zic la tocană/ Așa-i îndeamnă spiritul sant./Blăjenii în urmă sunt eminenți/Chiar și-n privința edilității/Au o Câmpie a Libertății/Trei lămpi de stradă, doi sergenți./Neamului dat-a mulți vrednici pui/Pe George Șincai, Maior, Micu/Și pe Cipariu/Și fericitul părinte al meu/Sevastian

popa, aici învățat-a./Blajule, o, mare e Dumnezeu!/Căci dacă în lume n-ar fi fost tata,/Ca să-ți cânt ode, fire-ași azi eu?/Să fii lumină fiilor tăi,/Să fii cuptorul/Și de căldură și de țiței”.

Viața poetului G. Coșbuc se cere a fi cunoscută așa cum a fost, iar opera sa, în tot adevărul ei, înlăturând neștiința și erorile repetate.

În eseu monografic „Poezia lui George Coșbuc”, criticul și eseistul Petru Poantă afirmă că „opera lui George Coșbuc a fost mereu valorizată inadecvat” și „confundată cu temele dominante ale poeziei și publicisticii” (revista cultura.ro/nou/2010/07/portrete în cărbune).

Este un imperativ ca opera lui Coșbuc să fie „scoasă cu temeritate din muzeul și din prejudecata istoriei literare și adusă, printr-o valorificare critică, inteligentă și profundă, în zona sensibilității estetice actuale”.

Se impune de mult timp să se depășească clișeul „poet al țărânimii”, clișeul lui C. Dobrogeanu Gherea, și să se cunoască adevăratul Coșbuc: „... poet profund livresc, care s-a format la școala marilor clasici” și a cărui poezie își are locul pe fundalul liricii europene.

Concepția sa despre viață este profund creștină și se regăsește în scrisul său: viața este o luptă conștientă și continuă în numele unui Ideal și al Binelui, susține poetul: „O luptă-i viața, deci te luptă/ Cu dragoste de ea cu dor/ Pe seama cui? Ești un nemernic când n-ai un țel hotărâtor/Tu ai pe-ai tăi! De n-ai pe nimeni,/Te lupți pe seama

(continuare în pag. 19)

(urmare din pag. 18)

tuturor/...Trăiesc acei ce vor să lupte;/
Iar cei fricoși se plâng și mor”(Gazel).

Faptele noastre ne asigură viața
veșnică, ne spune Coșbuc, căci moarte
nu există: „Că-ntreaga lume este plină/
De-același gând din Cer adus/În fapta
noastră ne e soarta/Și viața este tot, nu
moartea” (*La Paști*).

Ideea este reîntâlnită în multe din
creațiile sale și în poemul Moartea lui
Fulger, unde înțelepciunea unui sfetnic,
mai bătrân ca vremea, îi spune Doamnei
îndurerate adevărul adeseori uitat: „El
nu e mort! Trăiește-n veci./E numai
dus....” Și continuă „Dar știu un lucru
mai pe sus/De toate câte ți le-am spus:/
Credința-n zilele de-apoi/E singura
tărie-n noi...”.

Puțin cunoscută este poezia
religioasă a lui G.Coșbuc, o poezie a
credinței și a bucuriei de a fi creștin,
a solemnității marilor Sărbători,
Crăciunul și Paștile, poezie ilustrativă
în: Colindătorii, Pomul Crăciunului,
Crăciunul în tabără, La Paști.
Simbolistica parabolilor este întâlnită
în multe din poezii, în mod distinct în
Parabola Sămănătorului. Gândirea și
etica creștină se regăsesc în toată poezia
sa, astfel pacea vieții este înțeleasă a fi
dată din Cer în suflete: „...De Sus va
face /Dăătorul de vieți/ Parte tuturor
de pace,/Și-o să-ți uiți și tu mâhnirea/
Suflete, așteaptă ivirea/Albei dimineți”
(*Pace*).

Cea mai mare parte din opera
lui Coșbuc este cuprinsă în volumele
Balade și idile (1893), *Fire de tort*
(1896), *Ziarul unui pierde-vară* (1902),
Cântece de vitejie (1904) - poezii
închinat Războiului de Independență

-, *Povestea unei Coroane de oțel*
(1899), *Antologia sanscrită* (traduceri)
- *Rig-Veda, Mahabharata, Ramayana și*
Sakuntala (1897).

Ca traducător, se observă
predilecția pentru epopee, va traduce
Eneida, opera lui Vergilius, *Odiseea* lui
Homer și *Divina Comedie* a lui Dante;
traducerea completă va apărea postum.
Opera lui Dante a tradus-o la rugămintea
tatălui său, Pr. Sebastian, care căuta să-
și procure o carte „a unui italian, Dante,
în care se vorbește de Iad, Purgatoriu
și Rai”. A reușit să dea tiparului una
din cele mai bune traduceri europene
a Divinei Comedii, afirmă prof.univ.,
italianul Ramiro Ortiz: „Coșbuc și-a
făcut un suflet dantesc, mulțumită căruia
frumusețea traducerii lui nu rezultă din
fidelitatea cu care a interpretat fiecare
cuvânt în parte, ci din tonul general și
aproape aș zice de <suflare dantescă>
pe care a știut să le-o dea”. Pentru
această extraordinară realizare, Coșbuc
a învățat italiana și a făcut mai multe
călătorii de studiu în Italia.

De asemenea, a tradus din
literatura germană și maghiară. Oricare
sunt autorii lucrărilor traduse, Coșbuc
simte sensibilitatea autorului, specificul
originalului, profundul trăirilor și
muzicalitatea versurilor, reușind să le
transpună în limba română împreună
cu mesajul.

Universul creației lui Coșbuc,
liric sau epic, reflectă monografic
viața satului din ținuturile născudene.
Poezia iubirii, cu specificul ei obiectiv,

(continuare în pag. 20)

(urmare din pag. 19)

și a naturii ocupă cel mai larg spațiu. Iubirea învăluie tot sufletul, uneori împletită cu tristețea, cu incertitudinea, nelipsite sunt candoarea, sfiala și, din când în când, gluma: *Numai una, Nu te-ai priceput, Spinul, La oglindă, Cântecele fusului, Scara, Mama, Nunta Zamfirei, La pârlău, Noapte de vară, Vara, Iarna pe uliță*, etc.

Pastelul lui Coșbuc se distinge de cel clasic - un tablou al naturii - prin simțul sublimului cosmic, care face ca adesea pastelul său să capete note de odă, dar, oricum ar fi creat, e prezent omul cu bucuria lui de viață.

Pentru opera sa, la propunerea lui Iosif Vulcan, în 1897, i s-a acordat Premiul Academiei. Înaintea lui Coșbuc, l-au primit doi scriitori: V. Alecsandri și Al. Odobescu.

În afara creației poetice, G. Coșbuc a condus reviste cu rol important în dezvoltarea culturii, astfel amintim *Vatra* (1894-1896), având alături pe I. Slavici și I. L. Caragiale, și *Sămănătorul* (1901-1910), revistă concepută împreună cu Al. Vlahuță.

În 1900, la propunerea lui Iosif Vulcan, G. Coșbuc devine membru corespondent al Academiei Române,

iar la 2 iunie 1916, membru activ. Discursul ținut atunci de G. Coșbuc a impresionat puternic și, trecând peste ani, continuă să miște sufletele la orice recitare.

Cuvintelor de primire în rândul academicienilor, răspunsul poetului amintește rugăciunea, sau este o rugăciune: „Îți mulțumesc întâi de toate d-tale, Domnule Președinte, pentru frumoasele cuvinte, mai frumoase, poate, decât le merit. [...] Aceste cuvinte sunt pentru mine ca o punere de mână pe capul meu, ca să scoboare asupra mea harul acelui Spirit care luminează și conduce opera Academiei. Vă mulțumesc și dv., Domnilor membri, că m-ați găsit vrednic să fiu părtaș în mijlocul dumneavoastră, ca să fiu și eu o părticică de suflet în sufletul cel mare al Academiei”.

G. Coșbuc este POETUL, este însă și o PERSONALITATE a BISERICII GRECO-CATOLICE a cărei demnitate se regăsește în viața și scrisul său. Pentru toate acestea, îi aducem omagiul, admirația și recunoștința noastră. Și, în rugăciune, cerem Tatălui Ceresc să-l răsplătească acolo, în Împărăția Sa, în veșnică odihnă.

Otilia BĂLAȘ

Colectivul redacțional

Director: prof. Otilia BĂLAȘ

Secretar de redacție: Pr. Olimpiu TODOREAN

Tehnoredactare computerizată: Pr. Olimpiu Todorean

Adresa: Redacția CALEA DESĂVÂRȘIRII
Str. Gen. Magheru, 3/5 - ORADEA -3700 (BH)